

INDEX

1. Introducció.	2
2. Situació.	3
3. Antecedents arqueològics i context històric.	4-7
4. Metodologia.	8-9
5. Treballs realitzats i resultats obtinguts.	10-19
6. Conclusions.	20-21
7. Bibliografia.	22

ANEXES

· Documentació fotogràfica.	23-25
· Planimetria:	26

1. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria fa referència a la intervenció arqueològica preventiva realitzada al Carrer Cortines Núm. 1-29, 2-24, Carrer Volta dels Jueus Núm. 1-5, 2-6 i Portal Nou 21-23, situats al Districte de Ciutat Vella, a la ciutat de Barcelona (Barcelonès)

Els treballs es van realitzar sota la direcció de l'arqueòleg Sergio Arroyo Borraz (CODEX – ARQUEOLOGIA I PATRIMONI) entre els dies 18 d'Abril i 31 de Maig de 2006, d'acord amb la corresponent resolució amb data de 18 d'Abril de 2006 de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. Els treballs s'han dut a terme seguint el projecte d'excavació del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Aquests treballs han estat encarregats per l'empresa FOMENT DE CIUTAT VELLA, motivats per la remodelació dels carrers Cortines i Volta dels Jueus. L'obra prevista ha consistit en la retirada del paviment i del ferm de la calçada existent als carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23, substituint-los per uns de nous, i en la renovació del clavegueram i d'altres serveis dels pisos i locals del carrer Cortines.

L'objectiu que es plantejava era determinar la localització i documentació de les possibles restes patrimonials que podien ser afectades per l'actuació urbanística, ja que l'indret s'inclou en una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric. D'aquesta manera les tasques arqueològiques han consistit en el seguiment de l'obertura del paviment del carrer i de qualsevol moviment de terres del subsòl relacionat amb la renovació del serveis existents.

El codi d'intervenció donat des del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat, és el 053/06.

2. SITUACIÓ.

L'indret on s'ha dut a terme la intervenció es situa dins el Barri de Sant Pere al districte de Ciutat Vella, proper al nucli primigeni de Barcelona i sobre uns terrenys d'origen quaternari. L'àmbit d'actuació es situa al mig del Pla de Barcelona, més concretament al Pla de Baix, que es caracteritza pel domini de materials al·luvials, aportats per rieres provinents de la Serra de Collserola.

La situació exacta correspon al Carrer Cortines 1-29, 2-24, Volta dels Jueus 1-5, 2-6 i Portal Nou 21-23 de la ciutat de Barcelona .

Les coordenades UTM són: x: 31555637 y 82483420 i a 5 metres s.n.m.

3. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS I CONTEXT HISTÒRIC .

L'àrea que ocupen els carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou, a l'igual que la resta del districte de Ciutat Vella, ha sigut objecte de nombroses intervencions arqueològiques, les quals han posat al descobert uns vestigis històrics de gran importància per al coneixement de la història de Barcelona des de la seva fundació.

A continuació mostrarem els resultats més significatius d'algunes d'aquestes intervencions:

- C/ Portal Nou 47 (Vanessa Camarassa, 2002): es varen efectuar una sèrie de rases per col·locar serveis de llum. En una d'elles es va documentar un mur de 4'80 metres d'ample que, segons l'arqueòloga, podria correspondre al mur de la muralla medieval de Barcelona dels s.XIII – XIV, o bé a una de les seves torres circulars del Portal Nou (una de les deu portes d'entrada de la muralla medieval).

- C/ Francesc Cambó, C/ Pou de la Figuera (UTE CODEX – ATICS, 2002, 2003): el motiu de la intervenció foren les obres de construcció dels tubs de recollida pneumàtica d'escombraries. Durant aquests treballs es va documentar part de la necròpolis tardoantiga, situada fora de les muralles de *Barcino*, amb vàries tombes d'inhumació. A part d'això, també es localitzaren varis pous, dipòsits i altres murs relacionats amb la trama urbana de la Barcelona medieval i moderna.

- Mercat de Santa Caterina (Jordi Aguelo i Josefa Huertas, 1994-2003): l'edifici de l'actual mercat ocupa part del solar de l'antic convent de Santa Caterina, documentat entre s.XIII i XIX. Durant l'excavació es van documentar una gran quantitat d'estructures de gran complexitat, que evidencien una ocupació en el temps des del Bronze Final fins a l'actualitat. Entre elles destaquen, en època romana, varis murs relacionats amb un possible centre

productor d'àmfores. Més tard es localitza part de la necròpolis tardoantiga de Barcelona, situada fora de les muralles de Barcelona. Per últim, es van documentar totes les estructures relacionades amb l'antic convent: claustre, església i altres dependències.

- C/ Lluís Companys 13, C/ Rec Comtal 21-23: intervenció efectuada a causa de la construcció d'un ascensor en un edifici. No es va documentar cap resta anterior al s.XIX.

- C/ Cortines 11, C/ Dels Ocells, 1 (Eva Orri, 2005): el motiu d'aquesta actuació arqueològica va ser la construcció de l'ascensor en un edifici. Només es van documentar restes patrimonials dels s. XIX – XX, destacant un pou comunitari per la recollida d'aigües fluvials.

- C/ Portal Nou, 45 (F. Xavier Morales García, 2005): es van efectuar varies cales de més d'un metres de profunditat per reformar un edifici. Durant aquests treballs, es van documentar varies pavimentacions dels s.XIX-XX.

Tot el conjunt d'intervencions esmentades han posat al descobert vestigis de diferents èpoques de la història de Barcelona. A continuació passem a contextualitzar històricament aquesta zona, a partir de les anteriors dades arqueològiques i d'altres documents històrics:

Les primeres referències que tenim d'aquesta zona es que forma part del *suburbium* de la ciutat romana de *Barcino*. De fet, tot el carrer Portal Nou fins al carrer Carders s'utilitza des d'època romana com una de les entrades, la Via Francesca, a la ciutat romana. A part d'això, es documenta la necròpolis tardoantiga, encara que no hi ha indicis d'aquesta als carrers de la nostra actuació. Segons les dades arqueològiques arribaria fins al carrer dels Metges.

Durant l'alta edat mitjana tota aquesta zona es va anar urbanitzant fins arribar a finals s.XIII, quan queda englobada dins de la muralla medieval de

Barcelona. De fet, al carrer Portal Nou es situaria, en principi, una de les deu portes d'entrada a la ciutat. Aquesta àrea tindrà des de l'edat mitjana fins l'època moderna un eix urbanístic i econòmic molt important, l'anomenat rec comtal. El rec comtal serà la principal infraestructura a nivell de conducció d'aigües que va tenir Barcelona durant molt segles. Al seu entorn s'establiran nombroses manufactures, ja que molts dels oficis medievals i moderns requereixen d'aprovisionament d'aigua per funcionar (blanquers, paraires, etc.). Això marcarà el fort caràcter industrial del barri de Sant Pere des de l'edat mitjana fins al s.XIX i, de fet, serà en aquest barri on es situaran les primeres indústries tèxtils de Barcelona.

Tot això fa que el barri de Sant Pere tingui un fort caràcter popular. De fet, serà un dels barris de Barcelona amb major densitat d'artesans i d'oficis i, en general, d'habitants per metre quadrat. La classe treballadora serà, doncs, la principal protagonista d'aquest barri fins l'actualitat.

Vist el context històric de la nostra àrea d'actuació, finalitzarem aquest apartat fent esment dels principals elements del patrimoni arquitectònic situats en aquests carrers.

Al carrer Portal Nou existeixen tres edificis amb la segona categoria (B) en la classificació d'elements del patrimoni arquitectònic a la ciutat de Barcelona. El primer és la plaça de Sant Agustí Vell, construïda al s.XVII amb materials pobres, però que ha patit varies modificacions als s.XVIII i XIX. El segon és un edifici situat entre els núm. 2 i 8 del carrer Portal Nou, originari dels s.XV-XVI i constituït per una porxada que recorre els baixos d'unes cases. Per últim, al carrer Portal Nou 21-23 trobem el pas que proporciona el nom al carrer Volta dels Jueus, pas format per dos arcs de pedra de mig punt.

Per la seva banda al carrer de la Sèquia, que fa cantonada amb els carrers Cortines i Portal Nou per la part sud, tenim la plaça de les Basses de Sant Pere, catalogat en la tercera categoria (C), on es situaven les basses per

als molins hidràulics de Sant Pere a l'època moderna. Al 1825 van ser desmantellades i s'hi va construir la plaça. El número 4 d'aquesta plaça, amb la categoria B, va ser edificat al s.XIV, essent un bon exemple d'arquitectura civil gòtica.

Com a conclusió, podem dir que en aquesta zona formada pels carrers Cortines, Portal Nou i Volta dels Jueus, trobem una gran quantitat d'elements patrimonials. Això és el que justifica una intervenció com la que nosaltres hem portat a terme.

4. METODOLOGIA.

La intervenció arqueològica ha consistit en el seguiment de l'obertura del paviment dels carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23 i de qualsevol moviment de terres del subsòl relacionat amb la renovació del serveis al carrer Cortines. Per aquest motiu la intervenció urbanística ha determinat en tot moment el mètode utilitzat durant l'actuació arqueològica.

D'aquesta manera, primer de tot es va procedir per part de l'empresa constructora a la retirada de forma mecànica del paviment anterior i del seu ferm, consistent en una capa de formigó de 10 a 15 cm. de gruix. Després es van substituir manualment totes les clavegueres del carrer Cortines, excepte el col·lector central, per la qual cosa es van obrir rases d'orientacions i mesures variables a banda i banda del carrer per trobar la claveguera antiga i substituir-la per una nova. Finalment es va procedir a l'obertura manual d'una petita rasa per tot el carrer Cortines per introduir cables de llum per millorar l'enllumenat d'aquest.

El control arqueològic efectuat durant la realització d'aquestes rases o altres moviments de terres ha donat resultats negatius pel que respecta a la localització de restes patrimonials. De totes formes, s'ha procedit a la corresponent documentació fotogràfica i planimètrica per tal d'enregistrar i situar tots els treballs de l'obra que afectaven el subsòl, d'acord amb les disposicions del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Pel que fa a la documentació fotogràfica s'ha utilitzat el suport digital. Cada fotografia s'ha enumerat correlativament precedida pel codi de la intervenció 053/06.

El registre planimètric ha consistit en la realització de 3 plànols de situació de la intervenció arqueològica, un d'ells en relació a la trama urbana

medieval de Barcelona, 1 plànol de referència a la planimetria a escala 1:100 i
4 plànols més de les plantes de detall de les rases de la intervenció a escala
1:100.

5.- TREBALLS REALITZATS I RESULTATS OBTINGUTS.

Els treballs arqueològics efectuats durant aquesta actuació han consistit en el control i seguiment de la retirada del paviment i ferm anteriors dels carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23 i de qualsevol moviment de terres relacionat amb la renovació dels serveis existents al carrer Cortines.

Aquesta actuació ha donat resultats negatius quant a la documentació d'elements arqueològics, bàsicament a causa que el subsòl d'aquests carrers estava molt afectat per intervencions urbanístiques realitzades al s.XX.

A continuació ens disposem a descriure els treballs de l'obra que es van efectuar, primer al carrer Cortines i després al carrer Volta dels Jueus / carrer Portal Nou 21-23.

Carrer Cortines

La rehabilitació del carrer Cortines va consistir en la substitució del paviment i del seu ferm i en la renovació dels serveis de clavegueram, recollida d'aigua i enllumenat públic.

Durant aquests treballs no s'ha documentat cap element patrimonial, si exceptuem les restes d'una estructura que hem interpretat com una claveguera de cronologia indeterminada que descriurem més avall. De totes formes aquesta estructura no va ser afectada pels presents treballs de l'obra.

La causa de la inexistència d'elements arqueològics han sigut les intervencions urbanístiques portades a terme en aquest carrer durant el segle anterior. Ens referim, sobretot, a la construcció del col·lector central del carrer però també als serveis de llum, gas, etc., la construcció dels quals hauria destruït qualsevol resta patrimonial i l'estratigrafia relacionada amb aquesta,

com a mínim fins a una cota d'1,35 metres (en tota la zona central del carrer, per on passa el col·lector) per sota del paviment actual del carrer. Als costats del carrer s'ha baixat com a màxim uns 90 cm. i tampoc s'ha documentat cap resta arqueològica. Desconeixem l'existència d'elements arqueològics a sota d'aquestes cotes a causa que els presents treballs urbanístics només han afectat el subsòl fins a la cota anteriorment esmentada.

Els treballs de l'obra van començar amb la retirada del paviment antic, format per llambordes de pedra, i del seu ferm, consistent en una capa de formigó de 10 a 15 cm. de gruix on es recolzaven les llambordes. Aquests treballs s'efectuaren de forma mecànica amb una Bobcat.

Vista de l'inici del carrer Cortines durant el procés d'enretirada del ferm del paviment anterior

A partir d'aquí es van començar a fer cales a banda i banda del carrer per localitzar les clavegueres dels pisos i locals per tal de substituir-les. La majoria d'aquestes clavegueres antigues consistien en un calaix de 30 cm per 30 cm. aproximadament, fet amb totxos i ciment. Haurien estat construïdes en algun moment del s. XX i abocaven les seves aigües residuals en el col·lector central d'aquest carrer, que no es va substituir per un de nou, format per un tub de formigó de 60 cm. de diàmetre. Aquest col·lector, segons treballadors de

l'empresa CLABSA, dedicada a les clavegueres de Barcelona, va ser construït als anys 60 del s.XX i estava encaixat dins el col·lector antic del carrer, dels anys 20-30 del s.XX. Aquest col·lector antic el formaven dos murs paral·lels, separats per uns 90 cm i d'1 metre d'alçada cadascun, i construïts amb una base de grans blocs de pedra, a sobre del qual hi havia un mur de totxos units amb morter de calç.

Aquestes antigues clavegueres van ser substituïdes per unes de noves, que consistien en un tub de PVC, de 20 a 30 cm. de diàmetre, que connectava la claveguera antiga amb el col·lector central. Per aquest motiu part de la claveguera antiga i del col·lector antic eren destruïts per tal de col·locar el tub de PVC.

D'altra banda, també es van substituir els pous de tot el carrer i al seu costat es van construir embornals, per tal de recollir l'aigua del carrer i dirigir-la cap al col·lector central.

Per últim, es va procedir a la realització d'una petita rasa per tot el carrer per tal de col·locar uns cables de llum necessaris per la renovació de l'enllumenat públic del carrer.

A continuació ens disposem a fer una breu descripció de cada una de les rases realitzades al carrer Cortines per substituir les clavegueres antigues i per col·locar els cables de llum per l'enllumenat públic:

-Rasa 1: situada enfront de la vivenda Núm. 1 del carrer Cortines, es va fer per substituir la claveguera número 1 i per construir el pou i l'embornal número 1. Aquesta rasa té forma de "L" i segueix la direcció general sud-est / nord. Les seves mesures aproximades són: 3,10 metres de llarg, 90 cm. d'ample i entre 0,5 i 1,15 metres de profunditat, per la qual cosa es va baixar fins a una cota màxima de 4,40 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element

d'interès arqueològic, ja que l'estratigrafia afectada contenia plàstics, papers i llaunes de feia poc anys, igual que a tot el carrer.

-Rasa 2: situada entre la vivenda Núm. 1 i la vivenda Núm. 3 del carrer Cortines. Es va substituir la claveguera núm. 2, que prové d'un local. Aquesta rasa rectangular té uns 2 metres de llarg per 1,10 metres d'ample i entre 60 cm. i 1,10 metres de profunditat, per la qual cosa es va baixar fins a una cota màxima de 4,50 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-oest i no s'ha localitzat cap resta patrimonial.

-Rasa 3: situada entre la vivenda Núm. 3 i la vivenda Núm. 5 del carrer Cortines, correspon a la substitució de la claveguera núm. 3. Té forma quasi triangular, amb una llargada de 2 metres, una amplada que varia dels 60 cm a 1,25 metres i una profunditat que va dels 70 cm als 1,30 metres, arribant a una cota màxima de 4,50 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

Vista general de la rasa 3

-Rasa 4: situada entre la vivenda Núm.5 i la vivenda Núm. 7. Es va realitzar per substituir la claveguera número 4. Aquesta rasa té forma quasi triangular i

segueix la direcció general sud-est / nord-oest. Les seves mesures aproximades són: 1,9 metres de llarg, entre 1,4 i 0,5 metres d'ample i entre 0,85 m. i 1,35 metres de profunditat, per lo que es va baixar fins a una cota màxima de 4,65 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element de interès arqueològic

-Rasa 5: situada entre la vivenda Núm. 9 i la vivenda Núm. 11, es va fer per substituir la claveguera número 5 i per construir el pou i l'embornal número 2. Aquesta rasa té forma de "L" i segueix la direcció general sud-est / nord. Les seves mesures aproximades són: 3,90 metres de llarg, 1,70 m. d'ample i entre 0,65 i 1,30 metres de profunditat, per lo que es va baixar fins a una cota màxima de 4,90 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element d'interès arqueològic.

-Rasa 6: situada enfront de la vivenda Núm. 11, correspon a la substitució de la claveguera núm. 6. Té forma mes o menys rectangular, amb una llargada de 2'10 metres, una amplada que varia dels 1,20 als 1,50 metres i una profunditat que va dels 95 cm als 1,30 metres, arribant a una cota màxima de 5,05 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

-Rasa 7: situada enfront de la vivenda Núm. 13, es va fer per substituir la claveguera número 7 i per construir el pou i l'embornal número 3. Aquesta rasa té forma de "L" i segueix la direcció general sud-est / nord. Les seves mesures aproximades són: entre 2,50 i 1,30 metres de llarg, entre 1 m. 1,90 metres d'ample i entre 0,95 i 1,30 metres de profunditat, per la qual cosa es va baixar fins a una cota màxima de 5,10 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element de interès arqueològic.

-Rasa 8: situada enfront de la vivenda Núm. 15 correspon a la substitució de la claveguera núm. 8. Té forma mes o menys rectangular, amb una llargada de 2'30 metres, una amplada de 1,40 i una profunditat que va dels 70 cm als 1,30

metres, arribant a una cota màxima de 5,30 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

-Rasa 9: situada enfront de la vivenda Núm. 17, es va fer per substituir la claveguera número 9 i per construir el pou i l'embornal número 4. Aquesta rasa segueix la direcció general sud-est / nord. Les seves mesures aproximades són: entre 4,10 m. i 80 cm metres de llarg, entre 90 m. 2 metres d'ample a la seva part central i entre 0,95 i 1,30 metres de profunditat, per la qual cosa es va baixar fins a una cota màxima de 5,40 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element d'interès arqueològic.

-Rasa 10: situada entre la vivenda Núm. 19 i la vivenda Núm. 21 del carrer Cortines, es va fer per substituir la claveguera número 10. Aquesta rasa té forma poligonal i segueix la direcció general sud-est / nord-oest. Les seves mesures aproximades són: 2,50 metres de llarg, 1,30 m. d'ample i entre 0'75 i 1,25 metres de profunditat, per la qual cosa es va baixar fins a una cota màxima de 5,55 metres sobre el nivell del mar. No es va localitzar cap element d'interès arqueològic.

-Rasa 11: situada enfront de la vivenda Núm. 21, correspon a la substitució de la claveguera núm. 11. Té forma mes o menys quadrangular, amb una llargada de 1'90 metres, una amplada del 1,70 m. i una profunditat que va dels 95 cm als 1,35 metres, arribant a una cota màxima de 5,45 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

- Rasa 12: situada entre la vivenda Núm. 23 i el local següent. Es va realitzar per substituir la claveguera núm. 12. Té forma rectangular, amb 1,90 metres de llarg, 80 cm. d'ample i una profunditat que va dels 70 cm a 1,30 metres, arribant a una cota màxima de 5,30 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció est / oest. No s'ha localitzat cap element arqueològic.

- **Rasa 13:** situada enfront de la vivenda Núm. 25. Es va realitzar per substituir la claveguera núm. 13 i per construir el pou i l'embornal núm. 5 . Té forma d "L", amb 3,50 metres de llarg, 1,80 m. d'ample i una profunditat que va dels 85 cm a 1,30 metres, arribant a una cota màxima de 5,30 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-oest. No s'ha localitzat cap element arqueològic.

- **Rasa 14:** situada enfront de l'entrada al carrer dels Ocells. Es va realitzar per substituir la claveguera núm. 14. Té forma rectangular, amb 1,40 metres de llarg, 80 cm. d'ample i una profunditat que va dels 1,05 m a 1,35 metres, arribant a una cota màxima de 5,15 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-oest. No s'ha localitzat cap element arqueològic.

Vista general de la rasa 14

-**Rasa 15:** situada enfront de la vivenda Núm. 4, correspon a la substitució de la claveguera núm. 15. Té forma mes o menys rectangular, amb una llargada de 1,90 metres, una amplada del 1,50 m. i una profunditat que va de 1 m. al 1,20 metres, arribant a una cota màxima de 4,40 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

- **Rasa 16:** situada entre l'entrada al carrer Volta dels Jueus i la vivenda Núm. 6. Es va realitzar per substituir la claveguera núm. 15. Té forma rectangular, amb 1,10 metres de llarg, 90 cm. d'ample i una profunditat de 85 cm., arribant a una cota de 5,35 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-oest. No s'ha localitzat cap element arqueològic.

-**Rasa 17:** situada entre la vivenda Núm. 6 i la vivenda Núm. 8, correspon a la substitució de la claveguera núm. 17. Té forma mes o menys rectangular, amb una llargada de 1,05 metres, una amplada del 1,50 m. i una profunditat que va de 1 m. al 1,20 metres, arribant a una cota màxima de 4,40 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

-**Rasa 18:** situada enfront de la vivenda Núm. 10, correspon a la substitució de la claveguera núm. 18. Té forma mes o menys rectangular, amb una llargada de 1'90 metres, una amplada del 1,60 m. i una profunditat que va de 0,85 m. al 1,05 metres, arribant a una cota màxima de 5,55 metres sobre el nivell del mar. Segueix la direcció sud-est / nord-est i no s'ha localitzat cap resta de interès.

-**Rasa 19:** rasa efectuada per col·locar els cables de llum per l'enllumenat públic del carrer. La seva llargada és d'uns 145 metres, la mateixa que la del carrer Cortines, ja que s'estén des de principi a fi d'aquest mateix carrer, encara que la rasa va canviant de costat: comença a la banda oest durant uns 5 metres, passa a la banda est fins passada la vivenda Núm.8 i a partir d'aquí torna a passar a la banda oest fins al final del carrer. La seva amplada és molt petita, entre 35 i 50 cm. i la seva profunditat és d'uns 60 cm. des de el paviment del carrer. Per tant, al principi del carrer arriba a una cota de 4,90 m., a la meitat als 5,90 m. i al final als 5,20 m. sobre el nivell del mar.

Durant l'execució d'aquesta rasa es va localitzar una estructura arqueològica. Està situada a la banda est del carrer Cortines, just passada la cantonada amb el carrer Volta dels Jueus, a uns 50 cm. d'aquesta. Aquesta estructura està feta

amb pedra i totxo lligats amb morter i s'ha interpretat com part d'una claveguera antiga, encara que no podem determinar la seva cronologia degut a que no s'ha pogut excavar l'estratigrafia associada. Segueix la direcció sud-est / nord-oest i fa uns 35 cm. de llarg, 55cm. d'ample i està situada a uns 35 cm. del paviment del carrer, a una cota de 5,55 m. sobre el nivell del mar. Sobre la claveguera recolza el mur d'una façana actual i la continuació cap a l'altra banda s'hauria destruït degut a la col·locació dels serveis del carrer. De totes maneres no hem documentat exhaustivament aquesta estructura a causa que no quedava afectada pels treballs de l'obra.

Vista de l'estructura arqueològica localitzada a la rasa 19, interpretada com les restes d'una possible claveguera antiga

Carrer Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23

La rehabilitació del carrer Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23 va consistir només en la substitució del paviment i del seu ferm. Les clavegueres i els altres serveis no s'han renovat donat que van ser substituïts fa pocs anys.

Durant aquests treballs no s'ha documentat cap element patrimonial com a conseqüència dels treballs anteriors d'urbanització i construcció de serveis en aquest carrer. A més, els treballs aquí només han afectat el paviment antic i el seu ferm, per lo qual el subsòl d'aquest carrer no ha quedat afectat. De totes formes creiem que, igual que al carrer Cortines, la construcció del col·lector central i dels altres serveis han pogut destruir gran part dels elements patrimonials.

Els treballs de l'obra, doncs, consistiren només en la retirada del paviment antic, format per llambordes de pedra, i del seu ferm, consistent en una capa de formigó de 10 a 15 cm. de gruix on es recolzaven les llambordes. Aquests treballs s'efectuaren de forma mecànica amb una Bobcat.

Vista de l'inici del Carrer Volta dels Jueus un cop enretirats el paviment anterior i el seu ferm.

6.-CONCLUSIONS

La intervenció arqueològica realitzada als carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23 (Districte de Ciutat Vella, Barcelona), com a conseqüència del projecte de remodelació d'aquests carrers, ha donat resultats negatius pel que fa a la documentació d'elements arqueològics. Els treballs arqueològics efectuats han consistit en el control i seguiment de la retirada del paviment i ferm anteriors dels carrers Cortines, Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23 i de qualsevol moviment de terres relacionat amb la renovació dels serveis existents al carrer Cortines.

Al carrer Cortines, a part de la retirada de forma mecànica de l'antic paviment i del seu ferm, es varen efectuar 19 rases per la renovació dels serveis d'aquest carrer. Es van realitzar 18 rases per la substitució de 18 clavegueres de pisos i locals, de mides i profunditats variables: uns 70-80 cm. als costats del carrer i entre 1,20 - 1,35 m. al centre del carrer. Tots els nivells i les estructures localitzades en aquestes rases estaven relacionats amb els serveis del carrer (clavegueres, tubs dels gas, cables de llum, etc.) i es dataven dels s.XX.

La última rasa efectuada es va realitzar per col·locar els cables de llum per l'enllumenat del carrer. Es va realitzar d'inici a fi del carrer (uns 145 m.), La seva amplada és molt petita, entre 35 i 50 cm. i la seva profunditat és d'uns 60 cm. des del paviment del carrer. Durant la seva execució es va localitzar una estructura arqueològica que correspondria, segurament, a les restes d'una antiga claveguera, encara que no podem precisar la seva cronologia. Està feta amb pedra i totxo lligats amb morter, segueix la direcció sud-est / nord-oest i fa uns 35 cm. de llarg, 55cm. d'ample i està situada a uns 35 cm. del paviment del carrer. De qualsevol manera, la seva documentació no ha sigut molt exhaustiva, ja que no quedava afectada pels treballs de l'obra.

Pel que fa al carrer Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23, els treballs urbanístics consistiren només en la substitució de l'antic paviment del carrer i del seu ferm per un de nou. Durant aquests treballs no es van localitzar restes arqueològiques.

Creiem que la causa de la inexistència d'elements arqueològics en aquests carrers han sigut les intervencions urbanístiques portades a terme durant el segle anterior. Al carrer Cortines la construcció del col·lector central i del altres serveis de gas, aigua i llum haurien destruït qualsevol resta patrimonial i l'estratigrafia relacionada amb aquesta, com a mínim fins on han arribat els actuals treballs de l'obra.

7.- BIBLIOGRAFIA.

GARCÍA ESPUCHE, A.: *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial*. Ed. la Magrana Barcelona, 1986.

HERNANDEZ CROS, J.E (dir.).. *Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històrico-Artístic de la Ciutat de Barcelona*. Barcelona, 1987.

SOBREQUÉS i CALICÓ. J. *Historia de Barcelona. Vol I-II*. Barcelona, 1992

ANEXES

DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Carrer Cortines

053-06-01 Vista de l'inici del carrer Cortines abans de l'inici de les obres. Vist des del nord-est.

053-06-02 Vista del final del carrer Cortines abans de l'inici de les obres. Vist des del nord.

053-06-03 Vista del final del carrer Cortines una vegada enretirada la pavimentació anterior. Vist des del nord.

053-06-04 Vista de l'inici del carrer Cortines durant el procés d'enretirada de la capa de formigó que hi havia per sota de la pavimentació antiga. Vist des del nord-est

053-06-05 Vista de la meitat del carrer Cortines durant el procés d'enretirada de la capa de formigó que hi havia per sota de la pavimentació antiga. Vist des del sud.

053-06-06 Vista de la rasa 1 del carrer Cortines i del pou i embornal 1. Vist des del nord-est.

053-06-07 Vista de la continuació de la rasa 1 acabada per col·locar la claveguera 1. Vist des de l'est.

053-06-08 Vista de la rasa 1 i de la claveguera 1 col·locada. Vist des del sud-est.

053-06-09 Vista de la rasa 2 acabada per col·locar la claveguera 2. Vist des del sud-est

053-06-10 Vista de la rasa 3 acabada per col·locar la claveguera 3. Vist des del sud-est

053-06-11 Vista de la rasa 4 acabada per col·locar la claveguera 4. Vist des del sud-est.

053-06-12 Vista de la rasa 5 abans de construir el pou 2. Vist des del sud-est.

- 053-06-13** Vista del embornal 2 i de la rasa 5 acabada per col·locar la claveguera 5. Vist des del nord
- 053-06-14** Vista de la rasa 6 abans de construir el pou 3. Vist des del sud.
- 053-06-15** Vista de la rasa acabada 6, abans de construir el embornal 3 i de col·locar la claveguera 6. Vist des de l'est
- 053-06-16** Vista de la rasa 7 acabada per col·locar la claveguera 7. Vist des del nord.
- 053-06-17** Vista de la rasa 8 acabada per col·locar la claveguera 8. Vist des de l'est.
- 053-06-18** Vista de la rasa 9 acabada per col·locar la claveguera 9 i per construir el pou 4 i l'embornal 4. Vist des de l'est.
- 053-06-19** Vista de la rasa 11 acabada per col·locar la claveguera 11. Vist des del sud.
- 053-06-20** Vista de la rasa 12 acabada per col·locar la claveguera 12. Vist des de l'est.
- 053-06-21** Vista de la rasa 14 acabada per col·locar la claveguera 14. Vist des del nord.
- 053-06-22** Vista de la rasa 15 acabada per col·locar la claveguera 15. Vist des de l'oest.
- 053-06-23** Vista de la rasa 16 acabada per col·locar la claveguera 16. Vist des de l'oest.
- 053-06-24** Vista de la rasa 17 acabada per col·locar la claveguera 17. Vist des del nord.
- 053-06-25** Vista de la rasa 18 acabada per col·locar la claveguera 18. Vist des de l'oest .
- 053-06-26** Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 1. Vist des del nord-est.
- 053-06-27** Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 2. Vist des del sud-oest.
- 053-06-28** Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 2. Vist des del nord-est.

053-06-29 Vista de l'estructura interpretada com una claveguera de cronologia indeterminada localitzada a la rasa 19, tram 2. Vist des de l'oest.

053-06-30 Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 3. Vist des del sud-oest.

053-06-31 Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 4. Vist des del nord-est.

053-06-32 Vista de la rasa 19, efectuada per col·locar serveis de llum. Tram 4. Vist des del sud-oest.

Carrer Volta dels Jueus i Portal Nou 21-23

053-06-33 Vista del final del carrer Volta dels Jueus abans de l'inici de les obres. Vist des de l'oest

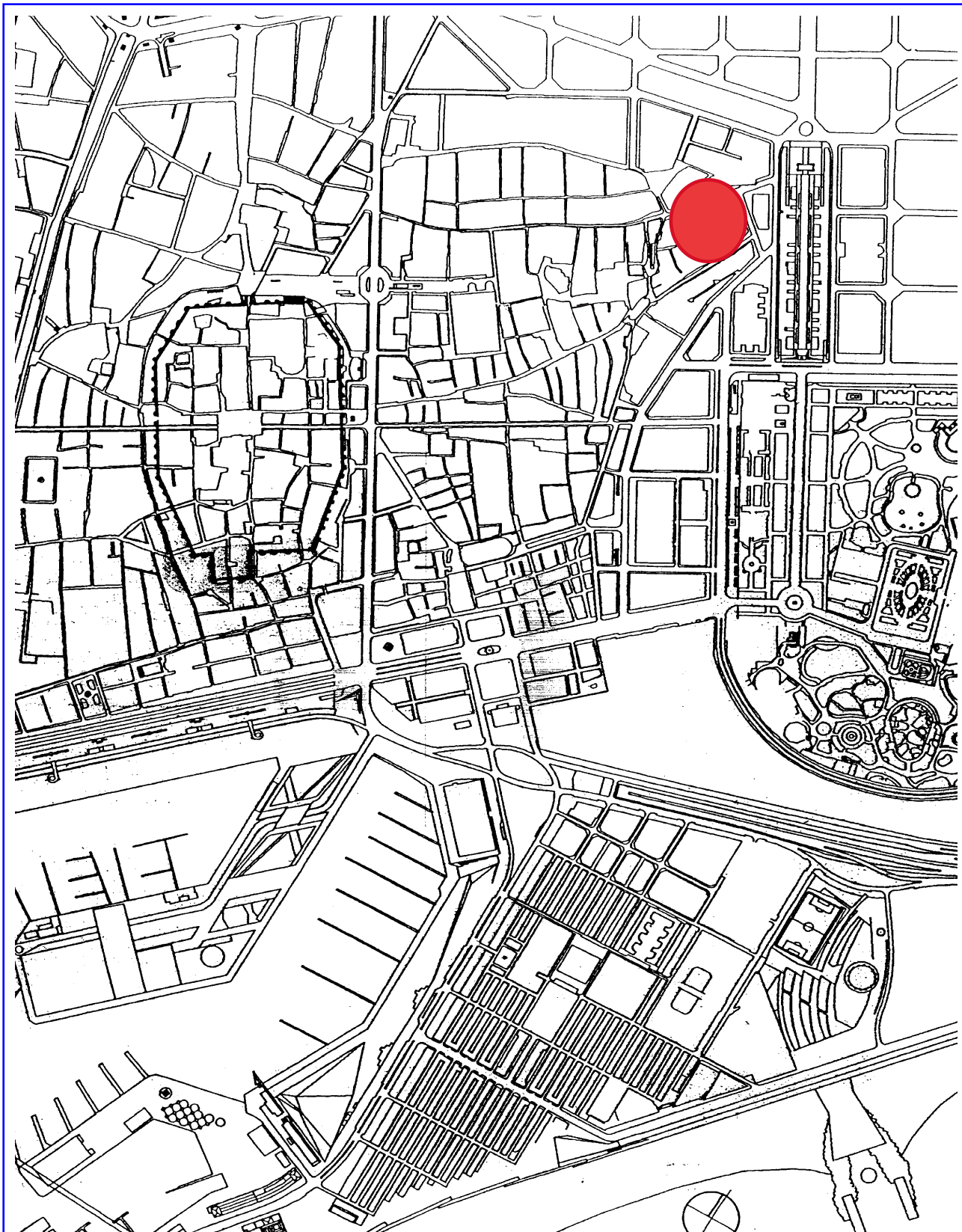
053-06-34 Vista de l'inici del carrer Volta dels Jueus abans de l'inici de les obres. Vist des de l'est.

053-06-35 Vista del final del carrer Volta dels Jueus una vegada enretirats el paviment anterior i el seu ferm. Vist des de l'oest

053-06-36 Vista de l'inici del Carrer Volta dels Jueus una vegada enretirats el paviment anterior i el seu ferm. Vist des de l'oest.

PLANIMETRIA

- 1.- Situació de la intervenció
- 2.- Situació de la intervenció en relació a la trama urbana medieval
- 3.- Àrea de la intervenció arqueològica. Escala 1:1000.
- 4.- Referència a la planimetria a escala 1:100. Escala 1:500.
- 5.1 a 5.4.- Planta de detall de les rases de la intervenció. Escala 1:100

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA ALS CARRERS CORTINES, VOLTA
DELS JUEUS I PORTAL NOU 21-23.
(BARCELONA, BARCELONÈS). 053/06

PLÀNOL NÚM.: 01

NOM PLANOL:
SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ.

DATA: ABRIL-MAIG 2006

